

Savunma Sporları ile İlgilenen Sporcularda Başarı Motivasyonunun İncelenmesi

Gülcan ÇAKMAKÇI¹, Hayri AYDOĞAN²

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 25.10.2021
Kabul Tarihi: 23.12.2021
Online Yayın Tarihi:
23.12.2021

Bu çalışmanın amacı; son yıllarda ülkemizde oldukça ilgi gören “Savunma Sporları” nda sporcuların başarı motivasyonlarının incelenmesidir. Araştırmamızın evrenini Rize ve Trabzon illerinde, 2018-2019 yıllarında savunma sporları ile ilgilenen lisanslı bireysel sporcular oluştururken, örneklemini ise Judo, Karate ve Taekwondo dalları ile ilgilenen aktif lisanslı spor yapan 234 bireysel gönüllü sporcu oluşturmaktadır. Sporculara Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği ve Demografik Bilgi Formu uygulanmıştır. Veri analizlerinde lisanslı IBM SPSS 26.0 paket programı kullanılmış; tanımlayıcı istatistik, frekans ve yüzde dağılımlarının yanı sıra çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılarak verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Normal dağılıma sahip verilere ikili karşılaştırmalar için bağımsız örneklem t-testi, üç ve üzeri grup karşılaştırmalarda ise Tek yönlü Anova testi uygulanmıştır. ANOVA testinin ardından ikinci derece Tukey testinden faydalanılmıştır. Son olarak değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Savunma sporları ile ilgilenen sporcuların başarı motivasyonu düzeyleri ile cinsiyet, spora yönelme sebebi ve yarışma kategorisi değişkenlerinde “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Ayrıca, “eğitim durumu” ve “lisanslı spor yapma yılı” değişkenlerine göre “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda da anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Sonuç olarak bakıldığında savunma sporu ile ilgilenen sporcuların, başarı motivasyon düzeylerinin demografik özellikler açısından değişiklikler gösterdiği, özellikle sporcuların spora yönelme sebebi değişkenindeki faktörün, sosyal medya ve arkadaş yönlendirmesi ile ön plana çıktığı, ayrıca motivasyonun sporda başarı üzerine önemli bir etkisinin olduğu ve bu etkinin analizlerimiz sonucunda spor yapma yılı, yani tecrübe ile daha da arttığını söyleyebiliriz. Bu bağlamda sporda başarı motivasyonu ve üç alt boyutun sporcuların başarılarının artırılmasında önemli bir faktör olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Başarı,
Motivasyon, Savunma
Sporları.

Examining of Success Motivation in Athletes Interested in Defense Sports

Abstract

Article Info

Received: 25.10.2021
Accepted: 23.12.2021
Online Published:
23.12.2021

The aim of this study is to examine the success motivations of the athletes in "Defense Sports", which has attracted a lot of attention in our country in recent years. The universe of our research consists of licensed individual athletes interested in defense sports in the provinces of Rize and Trabzon in 2018-2019, while the sample consists of 234 individual volunteer athletes who are actively engaged in licensed sports interested in Judo, Karate and Taekwondo. The Sports-Specific Achievement Motivation Scale and Demographic Information Form were applied to the athletes. Licensed IBM SPSS 26.0 package program was used in data analysis; descriptive statistics, frequency and percentage distributions as well as skewness and kurtosis coefficients were examined and it was seen that the data showed a normal distribution. Independent sample t-test was used for pairwise comparisons and one-way Anova test was used for group comparisons of three or more. After the ANOVA test, the second degree Tukey test was used. Finally, Pearson Correlation analysis was performed to examine the relationship between the variables. A significant difference was found in the sub-dimension of "motivation to show strength" in the level of success motivation of the athletes who are interested in martial arts, and the variables of gender, reason for inclining towards sports and competition category. In addition, a significant difference was found in the sub-dimension of "failure avoidance motivation" according to the variables of "educational status" and "years of doing licensed sports". As a result, the success motivation levels of the athletes who are interested in defense sports vary in terms of demographic characteristics, especially the factor in the variable of the reason why the athletes prefer sports, social media and friend referrals come to the fore, also that motivation has a significant effect on success in sports, and this effect is as a result of our analyzes. We can say that it has increased with the years of doing sports, that is, with experience. In this context, it is seen that motivation for success in sports and three sub-dimensions are an important factor in increasing the success of athletes.

Keywords

Success,
Motivation, Defense Sports.

¹Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Rize/Türkiye. (Bu araştırma RTEÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezinden Üretilmiştir.)

²Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Rize/Türkiye.

Giriş

Spor, insanlığın varoluşundan bu yana belirli kurallar dahilinde sporcuları bir araya getirerek yapılan; yenme ve yenilme duygularını taşıyan, üzüntü ve sevinci bir arada yaşatan, insanlara sevgiyi, saygıyı, kardeşliği, barışı ve huzuru aşıl原因 hareketler bütünüdür. Spor, geçmişten günümüze evrenselliğini koruyan bir olgudur. Spor alanında gelişmiş ülkelerde, aynı şartlara sahip birçok sporcudan çok azının ileri düzeyde başarıya ulaştığı görülmektedir. Bu çeşitliliğin sporcuların motivasyonel farklılıklarının önemine bağlı olduğu düşünülmektedir (Başer, 1985). Buradan hareketle; sporda farklı motivasyon türlerinin olduğu ve bunlardan birinin de “başarı motivasyonu” olduğu söylenebilir. Gill (1986), başarı motivasyonunu başarısızlığa karşı direnç gösterme, hedefe ulaşmak için gayret etme ve belirsiz durumlar arama olarak tanımlamıştır (Tiryaki, 2000). Spor psikologları, antrenörler, sporcular ve sporla ilgili kurum ve kuruluşların hepsinin sporda başarı kazanmak için uğraş verdikleri bilinmektedir. Sporcuların başarısını yükseltmek, uluslararası platformda milli bayrağını dalgalandırmak ve başarı kürsüsünde yer almak için devlet desteği yapılmakta ve makro ölçekte fonlar harcanmaktadır (Çam, 1990).

Son yıllarda judo, karate ve taekwondo gibi savunma sporlarının tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de profesyonel ölçüde icra edilmeye başlanması, “savunma sporları” çerçevesinde toplumun kabul gördüğü bütün spor dallarına ilgi ve alakayı artırmıştır. Söz konusu ilgi ve alaka, savunma sporlarıyla ilişkili akademik araştırma ve incelemelerin sayısını pozitif yönde etkilemiş olmasına karşın ülkemizde savunma sporları konusunu işleyen çalışmalar sınırlıdır (Tekin vd., 2010). Savunma sporlarının etkileri hakkında yurtdışında oldukça fazla sayıda araştırma yapılmıştır. Literatürde mevcut çalışmalarda farklı spor dallarında yapılan savunma sporlarının bireylerin psikolojik fonksiyonları üzerine farklı etkilerinin olduğu görülmektedir (Finkenberg, 1990; Madden, 1995).

Bu çalışmalardan bazılarında; Judo antrenmanları suça karışmış bireylerin tedavisinde kullanılması kişilik bozukluklarının azalmasında yardımcı olduğu görülmektedir (Fleisher vd., 1995). Ayrıca, bir yıl sürdürülen Taekwondo antrenmanlarının benlik saygısını artırdığı (Finkenberg, 1990), savunma sporunun öğrencilerin öz denetim puanlarını arttırdığı, agresiflik ve zarar verme duygularında azalma olduğu belirlenmiştir (Madden, 1995). Savunma sporları; psikolojik sorunları tedavi etmede kullanılan etkili bir yol olmanın yanı sıra konu ile ilgili araştırmalar incelendiğinde, sporculara psikolojik ve sosyal anlamda olumlu yönde pozitif kazanımlar meydana getirmektedir (Akçakoyun vd., 2010; Binder, 1999; Daniels vd., 1990; Finkenberg, 1990; Gleser vd., 1992; Madden, 1995). Görüldüğü üzere savunma sporlarının sadece fiziksel başarıya değil zihinsel ve kişisel özelliklere de destek olduğu görülmektedir.

Dünyada geniş bir sporcu kitlesine sahip olan savunma sporları, motivasyonun bileşenlerini oluşturan bilişsel ve duygusal faktörler açısından büyük önem taşımaktadır. Farklı coğrafya ve farklı ülkeler tarafından ortaya çıkarılan judo, taekwondo ve karate sporlarında asıl amaç bireyin kendisini savunması olarak görünse de özüne inildiğinde sporcunun kendini keşfetmesinden çevresiyle olan iletişimine kadar birçok alana etki etmektedir. Sporcuların motivasyonunu yüksek tutması birçok değişkene göre farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda sporcunun çevresi, ailesi, arkadaşları ve antrenörü sporcunun motivasyonunu belirlemede öncülük eder.

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, savunma sporları ile ilgilenen sporcuların başarı motivasyon düzeylerini incelemektir. Ayrıca farklı değişkenlerin sporcuların başarı motivasyonu üzerinde farklılık oluşturup oluşturmadığı noktasına da değinilecektir.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada; iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkinin, değişkenleri etkileme çabası olmadan incelenmesi olarak tanımlanan, “İlişkisel (correlational) Yöntem” ve “Nedensel Karşılaştırma (causal comparative) Yöntemi” kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma grubunun evrenini, 2018-2019 yıllarında Rize ve Trabzon illerinde savunma sporları ile ilgilenen lisanslı bireysel sporcular oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen 2018-2019 yıllarında Rize ve Trabzon illerinde, savunma sporlarından olan Judo, Karate ve Taekwondo dalları ile ilgilenen aktif lisanslı spor yapan 234 bireysel gönüllü sporcu oluşturmuştur. Basit tesadüfi örnekleme (simple random sampling) yöntemi, her bir örnekleme birimine eşit seçilme olanağı sağlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2018).

Verilerin Toplanması

Araştırmamızda ölçekler bizzat araştırmacılar tarafından sporculara antrenman ve müsabaka alanlarına gidilerek, çalışmanın gayesi ve içeriği anlatılarak ölçeklerin eksiksiz olarak doldurmaları sağlanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan bu form cinsiyet, eğitim durumu, aylık gelir durumu, yarışma kategorileri, spora yönelme sebepleri, spor dalları ve lisanslı spor yapma yılı gibi bilgileri edinmeyi içeren sorulardan oluşmaktadır.

Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği

Willis (1982) tarafından geliştirilen, Tiryaki ve Gödelek (1997) tarafından Türkçe’ye uyarlaması yapılan “Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği” uygulanmıştır. Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği, tüm spor dallarının bireysel ve takım sporlarının her seviyesindeki sporcular üzerinde uygulanabilmektedir. Ölçek, 40 maddeden ve “Güç Gösterme Güdüsü” ($r=0,81$), “Başarıya Yaklaşma Güdüsü” ($r=0,82$) ve “Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü” ($r=0,80$) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır (Tiryaki ve Gödelek, 1997). Ölçeğin “Güç Gösterme Güdüsü” ve “Başarıya Yaklaşma Güdüsü” alt boyutlarından elde edilen puanların yüksekliği; sporcunun motivasyonunun yüksek olduğunu, düşük puan ise tam tersi bir durumu göstermektedir. “Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü” boyutundan alınan yüksek puan ise sporcunun başarısız olma korkusu ve stresinin daha fazla olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

İstatistik işlemlerin analizinde Windows SPSS 26.0 lisanslı istatistik programı kullanılmıştır. Verilerin genel özelliklerini belirlemede tanımlayıcı istatistik, frekans ve yüzde dağılımlar yapılmıştır. İstatistik testler olarak öncelikle tüm alt boyutların çarpıklık ve basıklık katsayılarına da bakılmıştır.

Çarpıklık ve basıklık katsayılarının +2 ile -2 arasında değiştiği tespit edildiğinden (George ve Mallery, 2010); verilerin normal dağıldığına karar verilmiştir. Normal dağılıma sahip verilere ikili karşılaştırmalar için bağımsız örneklem t-testi, 3 ve üzeri grup karşılaştırmalarda ise Tek yönlü Anova testi uygulanmıştır. Tek yönlü ANOVA testinin ardından gruplar arasında herhangi bir anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını tespit etmek için ikinci derece Tukey-HSD testinden faydalanılmıştır. Son olarak sporcuların spora özgü başarı motivasyon düzeyi ile lisanslı spor yılları arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde sporcuların Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeğine vermiş oldukları yanıtlardan elde ettikleri puanların, demografik özellikleri açısından gruplar arasında anlamlı fark gösterip göstermediğine yönelik yapılan analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Sporcuların Cinsiyetlerine Göre Başarı Motivasyon Düzeyleri

Değişken	Cinsiyet	n	X	S	df	t	p
Güç Gösterme Güdüsü	Kadın	122	3,21	0,53	232	-2,257	0,025*
	Erkek	112	3,37	0,57			
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	Kadın	122	3,46	0,56	232	-1,328	0,186
	Erkek	112	3,55	0,53			
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	Kadın	122	3,25	0,77	232	0,261	0,794
	Erkek	112	3,22	0,65			

Sporcuların Spora Özgü Başarı Motivasyon Düzeylerini Cinsiyetleri açısından karşılaştırabilmek için Bağımsız Gruplarda t-testi analizi yapıldı. Test sonuçları sporcuların cinsiyetlerine göre “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda anlamlı fark çıktığını göstermektedir ($t_{(232)}=-2,257$; $p<0,05$). Erkek sporcuların “güç gösterme güdüsü” alt boyut ortalamaları ($3,37\pm0,57$) kadın sporcuların “güç gösterme güdüsü” alt boyut ortalamalarından ($3,21\pm0,53$) anlamlı şekilde daha yüksek çıkmıştır.

Tablo 2. Sporcuların Eğitim Durumlarına Göre Başarı Motivasyon Düzeyleri

Değişken	Eğitim Durumu	n	X	S	sd	F	p	Fark
Güç Gösterme Güdüsü	(1)Ortaokul	51	3,23	0,54	2-231	0,601	0,549	
	(2)Lise	150	3,29	0,58				
	(3)Üniversite	33	3,36	0,43				
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	(1)Ortaokul	51	3,43	0,55	2-231	0,671	0,512	
	(2)Lise	150	3,52	0,55				
	(3)Üniversite	33	3,55	0,56				
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	(1)Ortaokul	51	2,91	0,72	2-231	7,107	0,001*	1-2 1-3
	(2)Lise	150	3,33	0,70				
	(3)Üniversite	33	3,29	0,63				

Eğitim Durumuna bağlı olarak sporcuların spora özgü başarı motivasyon düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans (oneway anova) testi uygulandı. Test sonuçlarına göre sporcuların eğitim durumuna göre “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutunda anlamlı fark rastlanmıştır ($F_{(2,231)}: 7,107$; $p<0.05$). Buna göre, yapılan ikinci aşama Tukey-HSD testi sonuçlarına göre lise mezunu sporcuların “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” ortalamaları ($3,33\pm0,70$) hem ortaokul mezunu sporculardan ($2,91\pm0,72$) hem de üniversite mezunu sporcuların ortalamalarından ($3,29\pm0,63$) daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 3. Sporcuların Aylık Gelir Durumlarına Göre Başarı Motivasyon Düzeyleri

Değişken	Aylık Gelir	n	X	S	sd	F	p
Güç Gösterme Güdüsü	(1)0-1.603 TL	33	3,31	0,56	4-229	0,383	0,821
	(2)1.604-3.500 TL	105	3,24	0,59			
	(3)3.501-5.000 TL	65	3,31	0,51			
	(4)5.001-7.500 TL	22	3,37	0,52			
	(5)7.501 TL ve üstü	9	3,36	0,53			
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	(1)0-1.603 TL	33	3,55	0,57	4-229	2,228	0,067
	(2)1.604-3.500 TL	105	3,45	0,55			
	(3)3.501-5.000 TL	65	3,64	0,52			
	(4)5.001-7.500 TL	22	3,38	0,58			
	(5)7.501 TL ve üstü	9	3,20	0,43			
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	(1)0-1.603 TL	33	3,18	0,65	4-229	1,033	0,391
	(2)1.604-3.500 TL	105	3,16	0,72			
	(3)3.501-5.000 TL	65	3,38	0,72			
	(4)5.001-7.500 TL	22	3,30	0,75			
	(5)7.501 TL ve üstü	9	3,20	0,71			

Aylık gelir durumuna bağlı olarak sporcuların spora özgü başarı motivasyon düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans (oneway anova) testi uygulandı. Test sonuçları sporcuların gelirlerine göre başarı motivasyonu ölçeği alt boyut düzeylerinde anlamlı fark olmadığını göstermiştir.

Tablo 4. Sporcuların Yarışma Kategorilerine Göre Başarı Motivasyon Düzeyleri

Değişken	Yarışma Kategorisi	n	X	S	sd	F	p	Fark
Güç Gösterme Güdüsü	(1)Büyükler	65	3,46	0,54	2-231	5,338	0,005*	1-2
	(2)Gençler	77	3,16	0,54				
	(3)Ümitler	92	3,27	0,55				
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	(1)Büyükler	65	3,55	0,52	2-231	0,566	0,569	
	(2)Gençler	77	3,45	0,52				
	(3)Ümitler	92	3,51	0,60				
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	(1)Büyükler	65	3,3385	0,63	2-231	1,570	0,210	
	(2)Gençler	77	3,1299	0,69				
	(3)Ümitler	92	3,2628	0,78				

Yarışma kategorisine bağlı olarak sporcuların spora özgü başarı motivasyon düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans (oneway anova) testi uygulandı. Test sonuçları sporcuların yarışma kategorisine göre “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda anlamlı fark ortaya çıkarmıştır ($F_{(2,231)}: 5,338; p < 0.05$). Büyükler kategorisinde “güç gösterme güdüsü” ortalamaları ($3,46 \pm 0,54$) hem gençler kategorisindeki sporcuların ortalamalarından ($3,16 \pm 0,54$) hem de ümitler kategorisindeki sporcuların ortalamalarından ($3,27 \pm 0,55$) daha yüksek bulundu.

Tablo 5. Sporcuların Spora Yönelme Sebebine Göre Başarı Motivasyon Düzeyleri

Değişken	Spora Yönelme	n	X	S	sd	F	p	Fark
Güç Gösterme Güdüsü	(1)Aile	138	3,22	0,57	4-229	2,564	0,039*	1-2
	(2)Arkadaş	58	3,42	0,48				
	(3)Öğretmen	19	3,14	0,59				
	(4)Yazılı-Görsel Basın	11	3,43	0,65				
	(5)Sosyal Medya	8	3,62	0,20				
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	(1)Aile	138	3,48	0,59	4-229	0,270	0,897	
	(2)Arkadaş	58	3,52	0,48				
	(3)Öğretmen	19	3,57	0,59				
	(4)Yazılı-Görsel Basın	11	3,61	0,51				
	(5)Sosyal Medya	8	3,56	0,18				

	(1)Aile	138	3,15	0,72			
Başarısızlıktan	(2)Arkadaş	58	3,37	0,71			
Kaçınma	(3)Öğretmen	19	3,26	0,70	4-229	1,287	0,276
Güdüsü	(4)Yazılı-Görsel Basın	11	3,36	0,80			
	(5)Sosyal Medya	8	3,45	0,47			

Spora yönelme sebebine bağlı olarak sporcuların spora özgü başarı motivasyon düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans (oneway anova) testi uygulandı. Test sonuçlarına göre sporcuların spora yönelme durumları açısından “güç gösterme güdüsü” alt boyutunda anlamlı fark rastlanmıştır ($F_{(4,229)}: 2,564; p < 0.05$). Yapılan ikinci düzey Tukey HSD testine göre Sosyal Medya sayesinde spora yönelen sporcuların “güç gösterme güdüsü” ortalamaları ($3,62 \pm 0,20$) hem aile ($3,22 \pm 0,57$) hem de öğretmen ($3,14 \pm 0,59$) vasıtasıyla spora yönelen sporcuların ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca arkadaş vasıtasıyla spora yönelen sporcuların “güç gösterme güdüsü” ortalamaları ($3,42 \pm 0,48$) ailelerinin vasıtasıyla spora yönelen sporcuların ortalamalarından ($3,22 \pm 0,57$) anlamlı şekilde daha yüksektir.

Tablo 6. Sporcuların Spor Dallarına Göre Başarı Motivasyon Düzeyleri

Değişken	Spor Dalı	n	X	S	sd	F	p
Güç Gösterme Güdüsü	(1)Judo	67	3,23	0,54			
	(2)Karate	104	3,31	0,52	2-231	0,491	0,613
	(3)Taekwondo	63	3,30	0,62			
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	(1)Judo	67	3,39	0,57			
	(2)Karate	104	3,50	0,56	2-231	2,885	0,058
	(3)Taekwondo	63	3,62	0,50			
Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü	(1)Judo	67	3,19	0,73			
	(2)Karate	104	3,23	0,72	2-231	0,283	0,754
	(3)Taekwondo	63	3,29	0,69			

Spor dalına bağlı olarak sporcuların spora özgü başarı motivasyon düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans (One-Way Anova) testi uygulandı. Test sonuçları sporcuların spor dalına göre başarı motivasyonu ölçeği alt boyut düzeylerinde anlamlı fark olmadığını göstermiştir.

Tablo 7. Sporcuların Lisanslı Spor Yapma Yılı Değişkenine Göre Korelasyon Düzeyleri

		Güç Gösterme Güdüsü	Başarıya Yaklaşma Güdüsü	Başarısızlıktan Kaçınma	Lisanslı Spor Yılı
Güç Gösterme Güdüsü	Cor.	1	,654**	,591**	,106
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	Cor.		1	,596**	,029
Başarısızlıktan Kaçınma	Cor.			1	,166*
Lisanslı Spor Yılı	Cor.				1

Sporcuların spora özgü başarı motivasyon düzeyleri ile bağımsız değişkenimiz olan lisanslı spor yapma yılları arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon analizi uygulandı. Yapılan analizlere göre “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutu ile lisanslı spor yılları arasında anlamlı düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkiye rastlanmıştır ($r: ,166; p < 0,05$). Buradan hareketle sporcuların lisanslı spor yapma yılları arttıkça başarısızlıktan kaçınma güdülerini ile aralarında anlamlı bir ilişki olduğu, dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde Rize ve Trabzon illerinde savunma sporları (karate, judo ve taekwondo) ile ilgilenen aktif lisanslı sporcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği'ne verdikleri cevaplar ve demografik değişkenler açısından yapılan analizlerin alan yazındaki benzer çalışmalarla karşılaştırılarak ilgili literatürle tartışılmasına yer verilmiştir.

Buradan hareketle araştırmamız bulgularında; savunma sporları ile ilgilenen sporcuların, spora özgü başarı motivasyon düzeyleri ve demografik değişkenler açısından yapılan değerlendirmede; sporcuların "Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeğinin, "güç gösterme güdüsü", "başarısızlıktan kaçınma güdüsü" ve "başarıya yaklaşma güdüsü" alt boyutlarında pozitif yönde anlamlı fark ortaya çıktığı belirlenmiştir.

İlgili literatür incelendiğinde Engür (2002), Er ve ark. (2003), Türkmen (2005), Allender ve ark. (2006), Aktop ve Erman (2006), Yıldırım (2007), Abakay (2010), Soyer ve ark. (2010), Khan ve ark. (2011), Dirmen (2014), Üstün ve ark (2016), Görmez (2017), Hoşman (2018), Balkis (2019), Karakaş (2019), Zorlu ve ark. (2020) gibi bir çok araştırmacının demografik değişkenler ve farklı spor dalları ile değişik örneklem grupları üzerine yaptıkları spora özgü başarı motivasyon düzeylerini inceledikleri çalışma bulgularının araştırmamız bulguları ile farklı alt boyutlarda birçok benzer nitelik gösterdiği görülmektedir.

Çalışmamızda; demografik özelliklerimizden "Cinsiyet" değişkeninin; savunma sporcularının başarı motivasyonları üzerinde etkili olduğu; öyle ki erkek sporcuların "güç gösterme güdüsü" alt boyut ortalama puanlarının, kadın sporculardan daha yüksek olduğu, dolayısıyla başarı motivasyonu kavramında erkek sporcuların güç gösterme güdülerinin daha ön plana çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. "Eğitim Durumu" değişkeninin "başarısızlıktan kaçınma güdüsü" alt boyutu ortalama puanları savunma sporcularının başarı motivasyonları üzerinde etkili olduğu, lise mezunu sporcuların "başarısızlıktan kaçınma güdüsü" ortalamaları ortaokul mezunları ve üniversite mezunu sporcuların "güç gösterme güdüsü" ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Diğer bir demografik özelliğimiz olan "Sporcuların Spora Yönelme Durumları" değişkeninin; savunma sporcularının başarı motivasyonları "güç gösterme güdüsü" alt boyutu üzerinde etkili olduğu; sosyal medya sayesinde spora yönelen sporcuların "güç gösterme güdüsü" ortalamaları hem aile hem de öğretmen vasıtasıyla spora yönelen sporcuların ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Anlaşıldığı üzere sosyal medyanın her insan üzerinde oluşturduğu etki gibi spora yönelen sporcular üzerinde de etkisinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Spor müsabakaları ve organizasyonlarının sosyal medyada, TV ve tüm mecralarda yayınlanması, özellikle madalya seramonilerinde, uluslararası müsabakalarda bayrağımızın göndere çekilmesi, milli marşımızın okunması gibi sosyal paylaşımlar sporcular üzerinde pozitif yönde olumlu etkiler uyandırmaktadır. "Yarışma Kategorisi" değişkeninin; savunma sporcularının başarı motivasyonları "güç gösterme alt boyutunda" etkili olduğu sonucuna varılmış, büyükler kategorisinde "güç gösterme güdüsü" ortalamaları hem gençler hem de ümitler kategorisindeki sporcuların güç gösterme ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu anlamlı farklılığın büyükler kategorisindeki sporcular ile gençler kategorisindeki sporcular arasındaki ortalama puanlarından kaynaklandığı belirlenmiştir. Büyükler kategorisindeki sporcuların toplum içerisinde kendilerini ispat ve ifade etme duygularının daha baskın olduğu bu dönemde, gençler ve ümitler

kategorisindeki sporculara nazaran bu duygulara bağlı olarak “güç gösterme güdüsü”nin daha etkin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Demografik özelliklerimizden olan “Lisanslı Spor Yapma Yılı” değişkeninin yapılan analizlere göre “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” alt boyutu ile lisanslı spor yılları arasında anlamlı düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkiye rastlanmıştır. Başka bir ifade ile sporcuların lisanslı spor yapma yılları arttıkça “başarısızlıktan kaçınma güdüsü”nde anlamlı artışlar meydana gelmektedir. Bu sonuç sporcularda başarıya yaklaşımdan daha fazla “başarısızlıktan kaçınma güdüsü” duygusunu ön plana çıkardığı görülmüştür.

Tüm bu değerlendirilmeler ışığında ortaya çıkan sonuçlarımızda; “Savunma Sporcularının Başarı Motivasyonu” üzerinde etkili olduğu gözlemlenen demografik değişkenlere ve bu değişkenlerin başarı motivasyonunun alt boyutları açısından değerlendirildiğinde; Cinsiyet, Spora Yönelme Sebebi ve Yarışma Kategorisi değişkeni üzerinde “Güç Gösterme Güdüsü” alt boyutunda anlamlı farklılık ortaya çıkarken, Eğitim Durumu değişkeni üzerinde “Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü” alt boyutunda anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Ayrıca sporcuların, lisanslı spor yapma yılı değişkenine göre spor yapma yılı arttıkça başarılı olmaya daha fazla odaklandıkları bu duruma paralel olarak da başarısızlıktan kaçınma güdülerinin de ön plana çıktığı ifade edilebilir.

Sonuç olarak bakıldığında savunma sporu ile ilgilenen sporcuların, başarı motivasyon düzeylerinin demografik özellikler açısından değişkenlikler gösterdiği, özellikle sporcuların spora yönelmelerindeki motivasyonel faktörün sosyal medya ve arkadaş yönlendirmesi ile ön plana çıktığı, ayrıca motivasyonun sporda başarı üzerine önemli bir etkisinin olduğu ve bu etkinin analizlerimiz sonucunda spor yapma yılı, yani tecrübe ile daha da arttığını söyleyebiliriz. Bu bağlamda sporda başarı motivasyonu kavramı ve üç alt boyutu ile sporcuların başarılarının artırılmasında önemli bir faktör olduğu ve sporcuların demografik özellikleriyle de farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

- ✓ Araştırmamız Rize ve Trabzon illeri ile sınırlıdır. Diğer illerimiz ve ülke genelindeki sporcularla daha kapsamlı ve geniş örneklem grubu üzerinde çalışılabilir.
- ✓ Yapılan bu araştırmada sporcuların çalıştığımız demografik özellikleri dışında sosyal çevre ile ilgili farklı değişkenler de dikkate alınarak benzer çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Farklı araştırmalarda savunma sporları (judo, karate, taekwondo) ile ilgilenen sporcular haricinde farklı spor dallarıyla ilgilenen sporcular üzerinde de gerçekleştirilebilir.
- ✓ Sporcu antrenör çatışmasının başarı motivasyonuna etkisi incelenebilir.
- ✓ Aile ve çevre faktörlerinin, sporcuların başarı motivasyonunun antrenman ve müsabaka performansına etkisi araştırılabilir.

Kaynaklar

- Abakay, U. (2010). Futbolcu-antrenör iletişiminin farklı statülerdeki futbolcuların başarı motivasyonu ile ilişkisi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akçakoyun, F., Çalışkan, E., Karlı, H. (2010). Dövüş ve takım sporcularının empati düzeylerinin karşılaştırılması. Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, 3(2), 1309-1336.

- Aktop, A., Erman, K.A. (2006). Relationship between achievement motivation, trait anxiety and self-esteem. *Biology of Sport*, 23(2), 127-141.
- Allender, S., Cowburn, G., Foster, C. (2006). Understanding participation in sport and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies. *Health Education Research*, 21(6), 826-835.
- Balkis, F. (2019). Elit seviyedeki tenisçilerin görev ve ego yönelimi hedeflerinin başarı motivasyonlarına etkisinin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ağrı.
- Başer, E. (1985). Uygulamalı Spor Psikolojisi Performans Sporunda Psikolojinin Rolü. Birinci baskı. T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No: 31, Ankara; Sayfa: 65-72.
- Binder, B. (1999). Psychosocial Benefits of the Martial Arts: Myth or Reality? A Literature Review. Çeviren: Tekin, A. (2007) Dövüş Sanatlarının Psikososyal Faydaları: Mit Mi Gerçek Mi? Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, 1, 1-12.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Erkan-Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Yirmibeşinci baskı. Pegem Akademi, Ankara; Sayfa: 80-90.
- Çam, İ. (1990). Sporda bir olgu olarak motivasyon ve motivasyonun sportif performans üzerine etkileri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, İzmir.
- Daniels, K., Thornton, E.W. (1990). An analysis of the relationship between hostility and training in the martial arts. *Journal of Sports Sciences*, 8(2), 95-101.
- Dirmen, A. (2014). Farklı liglerde oynayan kadın futbol takımı oyuncularının başarı motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Engür, M. (2002). Elit sporcularda başarı motivasyonunun durumluk kaygı düzeyleri üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Er, N., Çobanoğlu, G., Er, G. (2003). Sporda Başarı Motivasyonunun Cinsiyetler Açısından Analizi. Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Poster Bildiri Kitabı. Ankara.
- Eren, E. (1996). Yönetim ve Organizasyon. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul; Sayfa: 503-510.
- Finkenber, M.E. (1990). Effect of participation in taekwondo on college women's selfconcept. *Perceptual and Motor Skills*, 71, 891-894.
- Fleisher, S.J., Avelar, C., Latorre, S.E., Ramirez, J., Cubillos, S., Christiansen, H., Blaufarb, H. (1995). Evaluation of a judo/community organization program to treat predelinquent Hispanic immigrant early adolescents. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 17, 237-248.
- George, D., Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17,0 update (10a ed.) Boston: Pearson Page: 250-295.
- Gill, D.L. (1986). Psychological dynamics of sport. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers. Page: 153-247.
- Gleser, J.M., Margulies, J.Y., Nyska, M., Porat, S., Mendelberg, H., Wertman, E. (1992). Physical and Psychosocial Benefits of Modified Judo Practice for Blind, Mentally Retarded Children: A Pilot Study, 74 (3 Pt 1), 915-25.
- Görmez, A. (2017). Ankara ili merkez ilçelerinde öğrenim gören ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelmelerini etkileyen etmenlerin chaid analizi ile incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Hoşman, O.Y. (2018). Tenisçilerin spora özgü başarı motivasyon ve benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılması. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya.

- Karakaş, İ. (2019). Buz hokeyi sporcularının spora özgü başarı motivasyon düzeyleri ve genel öz yeterliliklerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı. Bolu.
- Khan, Z., Haider, Z., Ahmad, N., Khan, S. (2011). Sports achievement motivation and sports competition anxiety: A relationship study. *Journal of Education and Practice*, 2(4), 1-5.
- Madden, M.E. (1995). Perceived vulnerability and control of martial arts and physical fitness students. *Perceptual and Motor Skills*, 80, 899-910.
- Soyer, F., Can, Y., Güven, H., Hergüner, G., Bayansaldüz, M., Tetik, B. (2010). Sporculardaki başarı motivasyonu ile takım birlikteliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 226-239.
- Tekin, G., Aykora, E., Bozacı, S., Eliöz, M. (2010). Dövüş ve takım sporcularının yalnızlık düzeyleri açısından karşılaştırılması. *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 29-36.
- Tiryaki, Ş. (2000). Spor Psikolojisi, Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama. Eylül Kitap ve Yayınevi, Mersin; Sayfa: 10-19.
- Tiryaki, Ş., Gödelek, E. (1997). Spora özgü başarı motivasyonu ölçeğinin Türk sporcuları için uyarlama çalışması; 1. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu Bildiri Kitapçığı, Bağırhan Yayınevi, Ankara; Sayfa: 128-141.
- Türkmen, M. (2005). Profesyonel ve amatör erkek futbolcuların sporda başarı motivasyonu ve başarı gereksinimi düzeylerini belirlemek. Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı, İzmir.
- Üstün, Ü.D., Acet, M., Ersoy, A. (2016). Sporcular için spora özgü başarı motivasyonu: Yaz spor okulundan bir örnek. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 49, 115-123.
- Willis, D.J. (1982). Three scales to measure sport related motives in sports. *Journal of Sport Psychology*, 4, 338-353.
- Yıldırım, Y. (2007). Türkiye’de performans tenisi yapan sporcuların tenise başlama nedenleri ve beklentileri. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor, Spor Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Zorlu, E., Algün Doğu, G., Yıldız, A.B., Yılmaz, B. (2020). Atletizm branşındaki sporcuların kişilik özelliklerinin başarı motivasyonuna etkisinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 24-35.

Makale Alıntısı

Çakmakçı, G. & Aydoğan, H. (2021). Savunma Sporları ile İlgilenen Sporcularda Başarı Motivasyonunun İncelenmesi [Examining of Success Motivation in Athletes Interested in Defense Sports], *Spor Eğitim Dergisi*, 5 (3), 161-170.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.